

SELVITYS

Korkeakoulujen Erasmus Charter for Higher Education (ECHE) -hakemukset 2014–2020

Kuinka suomalaiset korkeakoulut linjaavat kansainvälistymistään?

Korkeakoulujen Erasmus Charter for Higher Education (ECHE) –hakemukset 2014-2020

Kuinka suomalaiset korkeakoulut linjaavat kansainvälistymistään?

Irma Garam, CIMO

1 Johdanto

Korkeakoulun osallistuminen Euroopan unionin Erasmus+ -ohjelmaan kaudelle 2014-20 edellytti hyväksytyä Erasmus Charter for Higher Education (ECHE) –hakemusta. Erasmus Charter tai peruskirja myönnettiin vuonna 2013 yli 4 000 korkeakoululle eri Euroopan maissa. Kaikki hakemuksen täyttäneet suomalaiset korkeakoulut saivat sen hyväksytyä ja mandaatin osallistua ohjelman toimintoihin.

Tässä raportissa luodaan katsaus suomalaisten korkeakoulujen ECHE-hakemuksiin ja erityisesti sen Erasmus Policy Statement (EPS) –osioon, jossa korkeakoulut kuvaavat kansainvälistymisstrategiaansa ja kansainvälistymisen prioriteettejaan. Tarkastelua varten on käyty läpi kaikkien vuonna 2013 jätettyjen 40 suomalaisen ECHE-hakemuksen EPS-osio.

Kansallisen tarkastelun lisäksi Erasmus+ -ohjelman kansalliset toimistot eri Pohjoismaissa toteuttivat hankkeen, jossa analysoitiin joitakin valittuja ECHE-hakemuksen kohtia eri Pohjoismaissa. Hanketta on kuvattu tarkemmin luvussa 3. Myös tässä raportissa tuodaan kansallisen tarkastelun rinnalle joitakin havaintoja pohjoismaisesta vertailusta.

Tarkastelun tavoitteena on tuottaa tietoa ja ymmärrystä korkeakoulujen kansainvälistymisestä ja sen prioriteeteista.

2 Erasmus Charter for Higher Education -hakemus

ECHE-hakemuksessa korkeakoulut sitoutuvat tiettyihin kansainvälistymistä edistäviin toimintatapoihin. Dokumentti koostuu neljästä laajahkosta osasta: 1) tietoja organisaatiosta, 2) tilastotietoa korkeakoulun opiskelijoista, henkilökunnasta ja kansainvälisestä toiminnasta, 3) selostus siitä kuinka korkeakoulu on organisoinut ohjelman toiminnot ja kuinka se tukee niitä sekä 4) kuvaus korkeakoulun kansainvälistymisstrategiasta (EPS).

Koska ECHE-dokumentissa kaikilta ohjelmaan osallistuvilta korkeakouluilta kysytään samat tiedot, tekee se mahdolliseksi vertailla kansainvälistymistä ja sen prioriteetteja eri korkeakoulujen ja maiden välillä. ECHE-hakemus ja erityisesti avovastaukset, joissa korkeakoulut kuvaavat omin sanoin toimintaansa, kertovat, mitkä asiat ovat korkeakouluissa keskeisiä kansainvälistymisessä ja kansainvälisen liikkuvuuden tukemisessa. Dokumentin avulla voi saada käsityksen siitä, kuinka korkeakoulut painottavat ja hahmottavat kansainvälistymistä ja kansainvälistä toimintaa.

ECHE-hakemusten materiaalilla tutkimuskäytössä on myös rajoituksensa. Rajoitettu vastaustila voi tuottaa pinnallisia ja ympärilyöreyttä kuvauksia kansainvälistymisestä. Korkeakoulut täyttävät ECHE-hakemuksen tietyssä tarkoituksessa (osallistuakseen ohjelmaan ja saadakseen sen rahoitusta) ja tietyille vastaanottajalle (kansainvälisen toiminnan rahoittajalle). Tämä voi kannustaa korkeakouluja korostamaan asioita, joita pidetään tärkeinä komissiolle ja ohjelman kannalta. Kansainvälisen toiminnan kuvauksia ECHE-

hakemuksessa ei ole mielekästä analysoida identtisinä korkeakoulun kansainvälistymisstrategian tai kansainvälisen toiminnan tosiasiallisen tilanteen kanssa.

3 Pohjoismainen analyysi ECHE-dokumenteista

Erasmus+ -ohjelmaa kansallisesti hallinnoivat organisaatiot Pohjoismaissa toteuttivat projektin, jossa tarkasteltiin ja vertailtiin ECHE-dokumenteja eri Pohjoismaissa. Hanke toteutettiin pääosin vuoden 2014 aikana. Siihen osallistuivat Universitets- och Högskolerådet (UHR) Ruotsissa, Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU) Norjassa, Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus (CIMO) Suomessa, Styrelsen for Videregående Uddannelser Tanskassa sekä Rannís Islannissa.

Tavoitteena oli tuottaa ECHE-hakemusten materiaalin pohjalta tietoa korkeakoulujen kansainvälistymisestä eri Pohjoismaissa sekä tukea korkeakouluja Erasmus+ -ohjelman hallinnossa ja toteutuksessa.

Projektissa tarkasteltiin seuraavia kohtia ECHE-hakemuksista:

- Tilastojen pohjalta korkeakoulujen kansainvälistymisen tila eri maissa
- Korkeakoulujen kielipolitiikka kansainvälisen liikkuvuuden tukena eli kuinka korkeakoulut tukevat (potentiaalisesti) liikkuvien opiskelijoiden ja henkilökunnan kielitaidon karttumista
- Korkeakoulujen linjaukset kansainvälisten kumppanuuksien luomisessa ja ylläpitämisessä
- Tärkeimmät kehittämiskohteet kansainvälisen liikkuvuuden edistämiseksi korkeakoulujen Erasmus Policy Statement –lausuntojen mukaan

Tilastojen osalta käytiin läpi kaikki viiden maan ECHE-hakemukset, yhteensä 180. Muilta osin pohjoismainen vertailu perustuu hakemuksista tehtyyn otokseen. Otos muodostettiin ottamalla kustakin maasta opiskelijamäärältään suurimmat korkeakoulut suuruusjärjestyksessä siten, että 90 prosenttia maan koko opiskelijamäärästä saatiin katettua. Näin vertailuun saatiin 27 hakemusta Suomesta, 21 Ruotsista, 25 Norjasta ja 16 Tanskasta. Islannista käytiin läpi kaikki 7 ECHE-hakemusta.

Projektin loppuraportti löytyy Islannin toimiston Ranníksen Erasmus+ -webbisivuilta:

<http://www.erasmusplus.is/menntun/eche-analysis/>

3.1 Havainnot ECHE-tilastoista eri Pohjoismaissa

ECHE-hakemuksessa korkeakouluja pyydettiin toimittamaan tilastoja mm. opiskelijoiden kansainvälisestä liikkuvuudesta, henkilökunnan liikkuvuudesta, yhteistyösopimuksista, kansainvälisistä yhteis- ja kaksoistutkinnoista, ulkomaalaisista tutkinto-opiskelijoista ja kansainvälisten asioiden henkilökunnasta korkeakoulussa.

Näiden tilastojen vertaaminen osoitti, että Pohjoismaiden välillä on eroja.

- Esimerkiksi Suomessa ja Islannissa opiskelijoiden kansainvälinen liikkuvuus painottuu muita Pohjoismaita voimakkaammin Erasmus-maihin; Suomesta näihin maihin suuntautuu 66 prosenttia opiskelijaliikkuvuudesta kun esimerkiksi Norjassa vastaava luku on 38 prosenttia.
- Suomessa korkeakoulujen henkilökunta on muita Pohjoismaita aktiivisempi osallistumaan ohjelman liikkuvuustoimintoihin: 5,4 prosenttia henkilökunnasta osallistuu ohjelman liikkuvuustoimintoihin kun Ruotsissa vastaava luku on 1,3 prosenttia.
- Suomalaisille korkeakouluilla on keskimäärin enemmän kansainvälisiä yhteistyösopimuksia kuin korkeakouluilla muissa Pohjoismaissa. Suomessa sopimuksia on keskimäärin 225 korkeakoulua kohti kun esimerkiksi Norjassa vastaava luku on 91.

- Lisäksi suomalaiset korkeakoulut tarjoavat kansainvälisiä yhteis- tai kaksoistutkintoja muita Pohjoismaita aktiivisemmin, 83 prosentilla suomalaisista korkeakouluista on tarjolla kaksois- tai yhteistutkinto-ohjelma.

3.2 Havaintoja korkeakoulujen kielipolitiikasta Pohjoismaissa

Korkeakoulujen antamaa tukea kielten oppimisessa kartoitettiin ECHE-hakemuksessa kahdessa eri kohdassa, joista toinen oli suunnattu erityisesti lähteville, toinen tuleville tarjottuun tukeen.

Please describe your institution's language policy for preparing participants for mobility, e.g. course providers within or outside the HEI.

Please describe your institution's language support for incoming students and staff with a minimum of 2-month mobility period.

ECHE-hakemusten mukaan suomalaiset korkeakoulut tarjoavat muiden Pohjoismaiden korkeakouluja useammin kielivalmennusta ulkomaille lähtevien tueksi. Tai ainakin suomalaiset korkeakoulut mainitsevat lähtevien kielivalmennuksen muita useammin ECHE-hakemuksessa. Lähes kaikki suomalaiset korkeakoulut mainitsevat tarjoavansa englannin ja vieraan kielen kurseja. Lisäksi moni suomalainen korkeakoulu kertoi tarjoavansa eri tasoisia vieraan kielen kurseja sekä yksilöllistä tukea kielivalmennukseen.

Ulkomailta tulevien tuen suhteen eri Pohjoismaiden korkeakoulujen erot olivat vähäisemmät. Käytännössä lähes kaikki korkeakoulut tarjoavat esimerkiksi kansallisen kielen kurseja tuleville opiskelijoille.

3.3 Havaintoja kansainvälisistä kumppanuuksista Pohjoismaissa

Tietoa korkeakoulujen kansainvälisistä kumppanuuksista kysyttiin ECHE-hakemuksessa seuraavasti:

Please describe the institutional procedure for the approval and monitoring of inter-institutional agreements for study and teaching mobility and/or learning agreements in case of traineeships (work placements)

ECHE-hakemusten mukaan korkeakoulujen kumppanuuksia ja sopimuksia hallinnoidaan useammin keskitetysti ”ylhäältä alas” kuin ”alhaalta ylös”. Vaikka alkuperäinen idea uudesta kumppanuudesta tulisikin yksittäiseltä opettajalta, tehdään lopullinen päätös ja muodollinen hallinnointi korkeakoulun tasolla. Selvimmin tämä ”ylhäältä alas” –lähestymistapa tulee esille tanskalaisissa ja suomalaisissa hakemuksissa.

Kaikkien Pohjoismaiden korkeakoulut korostavat ECHE-hakemuksessa Euroopan ja/tai EU-maiden merkitystä kansainvälisen toiminnan painoapisteena. Maiden välillä on kuitenkin myös eroja. Suomi painottaa muita enemmän Venäjää painopistealueena. Vastaavasti suomalaiset korkeakoulut painottavat muita Pohjoismaita ja Pohjois-Amerikkaa muita harvemmin.

3.4 Havaintoja korkeakoulujen Erasmus Policy Statement –lausunnoista

ECHE-hakemuksen Erasmus Policy Statement -osiossa korkeakouluja pyydettiin kuvaamaan kansainvälistä strategiaansa ja kertomaan partnerien valinnasta sekä liikkuvuustoimintojen kohderyhmistä ja tavoitteista.

Please describe your institution's international (EU and non-EU) strategy. In your description please explain a) how you choose your partners, b) in which geographical area(s) and c) the most important objectives and target groups of your mobility activities (with regard to staff and students in first, second and third cycles, including study and training,

and short cycles). If applicable, also explain how your institution participates in the development of double/multiple/joint degrees.

Eri maiden korkeakoulut vastasivat EPS-osioon eri tavoin: osa vastasi lähinnä vain erikseen esitettyihin kysymyksiin, osa kuvasi kansainvälistymisen strategiaansa yleisemmin. Tässä suhteessa EPS-lausunnot antavat kovin erilaisia näkökulmia korkeakoulun strategioihin.

Määrälliset tavoitteet ja liikkuvuusmäärien lisääminen ovat tärkeimmät tai ainakin useimmin mainittu tapa kehittää liikkuvuustoimia kaikissa maissa. Suomalaiset korkeakoulut mainitsivat myös hyväksiluvun kehittämisen usein, useammin kuin korkeakoulut Ruotsissa tai Tanskassa.

4 Aikaisemmat EPS-selvitykset Suomessa

CIMOssa on tehty aikaisemmin kaksi selvitystä, joissa tarkastellaan korkeakoulujen European Policy Statement -strategiakuvauksia Euroopan komission edellyttämässä hakemuksessa silloiseen Sokrates-ohjelmaan.

Aaro Ollikainen (1997): *Eurooppa strategiassa. Suomalaisten korkeakoulujen ja ammatillisten oppilaitosten Sokrates—hakemusten strategiaosat hakukierroksella 1997-98*. Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO 3/1997.

Minna Söderqvist (2000): *European Policy Statement. Suomen korkeakoulujen EPS-strategiat 2000*. Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO 6/2001.

Aaro Ollikainen haki tarkastelussaan mainintoja seuraavista asioista: korkeakoulun yleisprofiili, kansainvälisen toiminnan nykytilan esittely, toiminnan tarkoitusperät, kansainvälisen toiminnan kehittämissuunnitelma, oppilaitoksen sitoutuminen, kansainvälisten asioiden hallinto, tasa-arvo kansainvälisyydessä sekä toiminnan seuranta ja arviointi.

Yksi Ollikaisen keskeisiä havaintoja strategialausunnoista oli, että niissä on suuria laadullisia vaihteluita korkeakoulujen välillä ja monesta puuttui strateginen ajattelu. Ne olivat lähinnä kuvauksia tapahtuneesta. Sen sijaan profiloitumista strategialausunnoissa näkyi ja korkeakoulut toivat esille omia painopisteitään sekä Suomen erilaisuutta korkeakoulumaana.

Ollikaisen mukaan vuoden 1997 strategialausunnot jakaantuivat toisaalta kansainvälistymisstrategioihin, joissa kansainvälinen toiminta ymmärrettiin laajassa merkityksessä, ja toisaalta Sokrates-strategioihin, joissa keskityttiin ohjelman puitteissa tapahtuvaan toimintaan. Kansainvälisen toiminnan päämääristä koulutuksen laatu sekä oppilaitoksen näkyvyys ja arvostus olivat yleisimmät. Strategialausunnoista voi erotella myös tieteenalakohtaisia eroja. Kovilla luonnontieteen ja tekniikan aloilla kansainvälistyminen hahmotetaan eri tavoin kuin pehmeillä aloilla ihmistieteissä.

Kansainvälisen toiminnan kehittämiskohteista tärkeimmät olivat vuonna 1997 opiskelija- ja opettajavaihdon kehittäminen, kielenopetus ja vieraskielisen koulutuksen kehittäminen sekä ulkomaisten opintojen hyväksiluvun kehittäminen.

Minna Söderqvist tarkasteli Erasmus Policy Statement –lausunnoista pääosin samoja asioita kuin Ollikainen: korkeakoulun yleisprofiilia, kansainvälisen toiminnan nykytilan esittelyä, toiminnan tavoitteita, kehittämissuunnitelmaa, kansainvälisten asioiden hallintoa ja johtamista sekä yhtäläisten mahdollisuuksien toteutumista.

Söderqvistin mukaan monet Ollikaisen vuonna 1997 tekemistä päätelmistä pätevät vielä vuonna 2000. Strategialausunnoissa on kirjavuutta korkeakoulujen välillä, yliopistojen strategiat ovat ammattikorkeakoulujen strategioita taidokkaammin jäsenneiltyä ja ajankohtaiset kansainvälistymisen teemat löytyvät lausunnoista. Sen sijaan painotukset kansainvälisen toiminnan päämäärissä olivat muuttuneet. Söderqvistin mukaan yliopistojen strategioissa korostui eri aktiviteettien toteuttaminen ja ammattikorkeakoulujen strategioissa kompetenssien kehittyminen.

Kansainvälisten asioiden hallinnon ja johtamisen esittely oli Söderqvistin mielestä strategialausunnoissa ohutta ja kaipaasi kehittämistä korkeakouluissa. Erityisesti ylimmän johdon rooli jäi puuttumaan.

5 Erasmus Policy Statement, korkeakoulujen kuvaukset kansainvälistymisstrategiastaan

ECHE-hakemuksessa korkeakouluja pyydettiin kuvailemaan kansainvälistymisstrategiansa. Lisäksi korkeakouluja pyydettiin vastaamaan neljään erilliseen kysymykseen partnerien valinnasta, maantieteellisistä prioriteeteista, kansainvälisen liikkuvuuden tavoitteista sekä osallistumisesta yhteis- ja kaksoistutkintojen kehittämiseen.

Please describe your institution's international (EU and non-EU) strategy. In your description please explain a) how you choose your partners, b) in which geographical area(s) and c) the most important objectives and target groups of your mobility activities (with regard to staff and students in first, second and third cycles, including study and training, and short cycles). If applicable, also explain how your institution participates in the development of double/multiple/joint degrees. (max. 5000 characters)

Suomalaisten korkeakoulujen vastaukset osioon voi rakenteen osalta jakaa kahteen kategoriaan:

1 Osa korkeakouluista kuvaili kansainvälistymisstrategiaansa melko vapaasti ja (mahdollisesti) nivoi vastaukset erillisiin kysymyksiin osaksi tätä kuvausta. Näissä tapauksissa korkeakoulu vastasi ennen kaikkea tehtävänannon alkuosaan ” Please describe your institution's international (EU and non-EU) strategy”.

2 Osa korkeakouluista puolestaan vastasi vain kolmeen tai neljään erilliseen kysymykseen eikä juurikaan näiden ulkopuolelta kuvannut kansainvälistymisen strategiaansa. Näissä tapauksissa korkeakoulu vastasi ennen kaikkea tehtävänannon loppuosaan.

Suomalaisista korkeakouluista noin neljäsosa eli 9 vastasi Erasmus Policy Statement –lausunnossaan vain erillisiin kysymyksiin, eikä kuvannut lainkaan kansainvälistymisstrategiaansa näiden ulkopuolelta. Lisäksi 12 korkeakoulua kertoi alkuun lyhyesti muutamalla virkkeellä korkeakoulun yleisstrategiaa ja -profiilia, minkä jälkeen siirtyi vastaamaan kysymyksiin. Yhteensä siis noin puolet suomalaisista korkeakouluista strukturoi Erasmus Policy Statement –lausuntonsa kategorian 2 mukaisesti eikä kuvannut kansainvälistymisstrategiaansa muuten kuin vastaamalla annettuihin kysymyksiin.

Vertailu ruotsalaisten ja tanskalaisten korkeakoulujen ECHE-hakemuksiin paljastaa, että tavassa strukturoida Erasmus Policy Statement on myös kansallisia eroja. Ruotsalaisissa hakemuksissa yhdenkään Erasmus Policy Statement –osion rakenne ei ollut kategorian 2 mukainen eli vastannut pelkästään erillisiin kysymyksiin. Sen sijaan ne sisälsivät yleistä kuvausta korkeakoulun strategiasta. Tanskan hakemuksissa esiintyi suomalaisten hakemusten tapaan kumpaakin vastauskategoriaa.

Kumpikaan rakenne ei ole sinänsä oikea tai väärä. Kumpikin noudattaa ECHE-hakemuksen tehtävänantoa, painottaen sitä eri tavalla. Erasmus Policy Statement –osion erilaiset rakenteet eri korkeakoulujen dokumenteissa ja eri maissa kertovat kuitenkin vertailun haasteellisuudesta. Strategisten painopisteiden

vertailu on hankalaa, mikäli osa korkeakouluista kuvailee kansainvälistymisstrategiaansa yleisesti ja osa vastaa annettuihin kysymyksiin. Mikäli vertailulopista tietoa korkeakoulujen kansainvälistymisstrategioista halutaan, tulisi myös tehtävänantojen olla yksiselitteisempiä.

Jatkossa suomalaisten korkeakoulujen Erasmus Policy Statement –lausuntoja tarkastellaan keskittymällä siihen, millaisia vastauksia korkeakoulut antavat erillisiin kysymyksiin. Tarkastelun kohteena on:

- kuinka korkeakoulut kuvaavat kansainvälisten yhteistyökumppanien valintaa ja maantieteellisiä prioriteetteja,
- mitkä ovat kansainvälisten liikkuvuustoimintojen tärkeimmät päämäärät,
- mitkä ovat kansainvälisten liikkuvuustoimintojen tärkeimmät kohderyhmät ja
- kuinka korkeakoulu osallistuu kansainvälisten yhteis- ja kaksoistutkintojen kehittämiseen.

Tarkastelu poikkeaa merkittävästi esimerkiksi Ollikaisen (1997) ja Söderqvistin (2000) käyttämästä. Vuoden 2013 EPS-lausuntoja ei ole mielekästä tarkastella ikään kuin ne kuvaisivat sellaisenaan korkeakoulun kansainvälistymisstrategiaa, sillä komission tehtävänanto ohjaa korkeakouluja tarkastelemaan kansainvälistä toimintaa annettujen kysymysten kautta. Vastaukset kysymyksiin kertovat kuitenkin siitä, millaisia prioriteetteja korkeakouluilla on.

6 Partnerikorkeakoulujen valinta ja maantieteelliset painotukset

Erasmus Policy Statement –osiossa korkeakouluja pyydetään kuvaamaan, kuinka ne valitsevat partneriorganisaationsa ja mitä maantieteellisiä painopisteitä niillä on.

Please describe your institution's international (EU and non-EU) strategy. In your description please explain a) how you choose your partners, b) in which geographical area(s) and ...

6.1 Partnerikorkeakoulujen valinta

Osa korkeakouluista kertoi vastauksissaan yleisiä periaatteita, joiden pohjalta partneriverkostoa pyritään kehittämään ja muokkaamaan. Eniten mainintoja sai pyrkimys kestäväan ja/tai syvään yhteistyöhön. Lisäksi useampi korkeakoulu mainitsi pyrkivänsä keskittymään strategisiin partneriuksiin. On mahdollista, että nämä kaksi tarkoittavat käytännössä hyvinkin samaa asiaa. Toisaalta korkeakoulut toivat esille – joskin vähemmässä määrin – myös pyrkimyksen ylläpitää eri tyyppisiä partnerikategorioita, jolloin eri partnereiden kanssa tehdään eri asioita. Lisäksi muutama korkeakoulu kertoi tavoittelevansa nimenomaan laajaa ja monipuolista partneriverkostoa, mikä voi käytännössä tarkoittaa myös samaa kuin erilaisten partnerikategorioiden ylläpitäminen.

Yleisiä periaatteita partnerien valinnalle	AMK	YO	Yhteensä
Pyrkimyksenä kestävä/pitkäkestoinen/syvä yhteistyö	9	4	13
Keskitytään strategisiin partneriuksiin	6	4	10
Analysoidaan/arvioidaan partneriverkosto	2	7	9
Ylläpidetään erilaisia partnerikategorioita	5	2	7
Toimitaan kansainvälisten verkostojen kautta	2	3	5
Ylläpidetään laajaa ja monipuolista partneriverkostoa	-	2	2

Lisäksi korkeakoulut toivat vastauksissaan runsaasti esille erilaisia kriteereitä, joita partnerin valinnassa ja arvioinnissa käytetään. Tyypillisesti korkeakoulut mainitsivat useita kriteereitä. Partnereita arvioidaan montaa eri kriteeriä rinnakkain käyttäen. Eniten mainintoja saivat yhteensopivat profiilit korkeakoulujen välillä sekä korkea laatu partnerikorkeakoulun opetuksessa tai muussa toiminnassa.

Kriteerit partnerin valinnalle ja arvioinnille	AMK	YO	Yhteensä
Yhteensopiva profiili/arvot/painopisteet	10	6	16
Koulutuksen ja/tai tutkimuksen korkea laatu	7	8	15
Akateemiset tarpeet, koulutusyksiköiden tarpeet ja aloitteet	7	6	13
Vastavuoroisuus/yhteiset intressit/hyödyn jakaantuminen molemmille	7	4	11
Opetuksen kieli	6	5	11
Mahdollisuus tehdä yhteistyötä monella eri koulutusalueella	8	2	10
Mahdollisuus hyvin toimivaan yhteistyöhön opiskelijoiden liikkuvuudessa	3	6	9
Mahdollisuus tehdä monenlaista yhteistyötä partnerin kanssa	7	1	8
Opetussuunnitelma	5	2	7
Mukanaolo tunnetussa verkostossa	2	3	5
Tukipalvelut	3	2	5
Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta	5	-	5
Paikallisen elinkeinoelämän tarpeet	3	-	3
Mahdollisuus yhteisiin moduuleihin tai ohjelmiin	2	1	3
Opiskelijoiden antama palaute	2	1	3
Ranking-listat	-	2	2
Partnerioppilaitoksen tekemä yhteistyö elinkeinoelämän kanssa	2	-	2
Teorian ja käytännön yhdistäminen opetuksessa	2	-	2
Alkaisemmat kokemukset yhteistyöstä	1	1	2
Muiden partnereiden suositukset	1	-	1
Arviointi tapahtuu tapauskohtaisesti	1	-	1
Halutaan myös oppilaitoskentän ulkopuolisia toimijoita	1	-	1

6.2 Maantieteelliset painopisteet

Moni korkeakoulu painottaa EPS-lausunnossaan, ettei maantieteellinen sijainti ole ensisijainen kriteeri partnereita valitessa tai että partnereita on ympäri maailmaa. Silti lähes kaikki korkeakoulut nimeävät joitakin painopistealueita. Nämä on kerätty alla olevaan taulukkoon. Mainintojen määrä ei kerro yksiselitteisesti alueen tai maan merkityksestä korkeakoululle, sillä alueita on lueteltu eri lähtökohdista. Osa kuvaa alueita ja maita, joihin tehdään tällä hetkellä yhteistyötä, osa taas antaa alueita, joita he pitävät jatkossa kiinnostavina. Kyse on kahdesta eri asiasta: toisaalta tämänhetkisestä yhteistyön volyyymistä ja toisaalta tulevaisuuden painopisteistä. Alla olevassa taulukossa nämä on kuitenkin yhdistetty.

Eniten mainintoja saa Eurooppa ja/tai EU-alue. Tämä kertoo osaltaan siitä, että Eurooppa on suomalaisille korkeakouluille suurin ja yleisin yhteistyöalue. Toisaalta ECHE-hakemus on kirjoitettu, jotta korkeakoulu voisi osallistua eurooppalaiseen Erasmus+ -ohjelmaan. Olisi outoa, jos korkeakoulut eivät tässä tilanteessa korostaisi Euroopan tärkeyttä.

Venäjä saa mainintoja toiseksi eniten. Pohjoismaisessa vertailussa kävi ilmi, että eri maiden välillä on eroja maantieteellisissä painopisteissä. Suomen korkeakoulut mainitsevat Venäjän huomattavasti useammin erikseen painopistemaana kuin muut Pohjoismaat. Vastaavasti Suomen korkeakoulut tuovat muut Pohjoismaat ja Pohjois-Amerikan harvemmin esille painopistealueena kuin Ruotsi, Norja tai Tanska.

Maantieteelliset painopisteet	AMK	YO	Yhteensä
Partnereita on ympäri maailmaa	5	3	8
Korkeakoulu ei ole määritellyt maantieteellisiä painopistealueita	2	3	5
Maantieteellinen alue ei ole tärkein peruste partnerivalinnassa	2	-	2

Maantieteelliset painopisteet	AMK	YO	Yhteensä
Eurooppa / EU	24	11	35
Pohjoismaat	4	3	7
Pohjois-Amerikka	10	4	14
Aasia	13	3	16
Afrikka	13	3	16
Latinalainen Amerikka	8	4	12
Australia/Oseania	3	2	5
Venäjä	17	7	24
BRIC(S)	8	3	11
Kehitysmaat	-	5	5
N	26	14	40

7 Liikkuvuustoimintojen tärkeimmät tavoitteet ja kehittämiskohteet

Osana Erasmus Policy Statement –lausuntoa korkeakouluja pyydettiin myös selittämään liikkuvuustoimintojen tärkeimmät tavoitteet ja kehittämiskohteet.

In your description please explain [...] and c) the most important objectives and target groups of your mobility activities (with regard to staff and students in first, second and third cycles, including study and training, and short cycles).

Sana "objectives" oli ymmärretty kahdella eri tavalla. Osa korkeakouluista kuvasi liikkuvuustoimintojen yleisiä päämääriä: mitä liikkuvuuden avulla tavoitellaan. Osa puolestaan kertoi tavoitteitaan sille, kuinka liikkuvuustoimintoja korkeakoulussa kehitetään. Jatkossa näitä kahta tarkastellaan erikseen: mitkä ovat liikkuvuustoimintojen yleiset päämäärät ja mitkä ovat liikkuvuustoimintojen kehittämiskohteet. Lisäksi vastaukset jaetaan sen mukaan, liittyykö tavoite tai kehittämiskohde 1) opiskelijoiden liikkuvuuteen tai liikkuvuuteen yleensä vai nimenomaan 2) opettajien ja henkilökunnan liikkuvuuteen.

7.1 Liikkuvuustoimintojen päämäärät

Opiskelijaliikkuvuuden päämäärissä korkeakoulut tuovat runsaasti esille opiskelijoiden ammatilliseen tai henkilökohtaiseen kehittymiseen liittyviä päämääriä. ECHE-hakemusten perusteella näyttää siis siltä, että korkeakoulu näkee opiskelijan suurimpana hyötyjänä ja kansainvälisen liikkuvuuden halutaan tarjoavan heille mahdollisuuksia oppia ja kehittyä. Sen sijaan opettajien ja henkilökunnan kansainvälinen liikkuvuus nähdään useammin välineenä muun toiminnan kehittämiseksi kuten partneriverkoston tai projektityön.

Liikkuvuustoimintojen päämäärät / opiskelijoiden liikkuvuus tai liikkuvuus yleensä	ECHE-hakemuksia
Osallistujien ammatillinen kehittyminen	13
Osallistujien taitojen kehittyminen (competence development)	11
Koulutustarjonnan tai opetuksen kehittäminen	11
Korkeakoulun kansainvälistymisen tukeminen	8
Kulttuurien välinen vuorovaikutus	5
Koulutuksen laatu	3
Osallistujien henkilökohtainen kehittyminen	2
Kielitaidon kehittyminen	2
Partneriverkoston rakentaminen	2

Liikkuvuustoimintojen päämäärät / opettajien ja henkilökunnan liikkuvuus	ECHE-hakemuksia
Partneriverkoston rakentaminen	11
Projekti- ja kehittämistyön tuki	9
Osallistujien ammatillinen kehittyminen	8
Opiskelijaliikkuvuuden tuki	5
Koulutuksen laatu	3

7.2 Liikkuvuustoimintojen kehittämiskohteet

Määrällä on väliä kansainvälisessä liikkuvuudessa. Yleisin liikkuvuuden kehittämiskohde EPS-lausunnoissa on määrien lisääminen tai jonkin määrällisen tavoitteen saavuttaminen. Vertailu ruotsalaisten ja tanskalaisien EPS-lausuntojen kanssa osoittaa, että näin on myös muissa Pohjoismaissa. Määriin painottuminen on ymmärrettävää, sillä numerot korostuvat myös kansallisessa ja Euroopan tason politiikassa ja ohjauksessa. Toisaalta liian vahva keskittyminen siihen ”kuinka monta” voi viedä huomiota pois muilta kansainvälisen opiskelijaliikkuvuuden tärkeiltä kysymyksiltä kuten ”kuka”, ”miten” ja ”mitä varten”.

Lisäksi moni suomalainen korkeakoulu tuo esille ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksiluvun, liikkuvuuden integroinnin opetukseen sekä laadun parantamisen kehittämiskohteena. Lyhyissä vastauksissa ei tarkenneta, millä tavalla hyväksilukua kehitetään tai laatua parannetaan. Vertailussa ruotsalaisten ja tanskalaisien EPS-lausuntoihin kävi ilmi, että suomalaiset korkeakoulut korostavat muita Pohjoismaita enemmän opintojen hyväksilukua kehittämiskohteena. Varsinkaan ruotsalaisten korkeakoulujen EPS-lausunnoissa ei hyväksiluvun kehittämisestä puhuta.

Liikkuvuustoimintojen kehittämiskohteet / opiskelijoiden liikkuvuus tai liikkuvuus yleensä	ECHE-hakemuksia
Määrälliset tavoitteet, määrän lisääminen	14
Opintojen hyväksiluvun kehittäminen	14
Liikkuvuuden integrointi opetukseen/opetusohjelmaan, opetussuunnitelman kehittäminen	12
Laadun vahvistaminen	11
Saapuvan ja lähtevän liikkuvuuden tasapaino	8
Liikkuvuuden tukipalveluiden kehittäminen	8
Erilaisten liikkuvuusmuotojen kehittäminen (esim. harjoittelu, lyhyet jaksot)	7
Rahoituksen varmistaminen	6
Vaihtoon valmentaminen (esim. kielivalmennus, ohjaus)	4
Liikkuvuusmahdollisuuksista tiedottaminen	4
Uudet maantieteelliset alueet	3
Saapuvien opiskelijoiden integrointi	3
Opetuksen kehittäminen saapuville opiskelijoille / englanninkielisen opetuksen kehittäminen	3
Henkilökohtaisten opintopolkujen/ratkaisujen kehittäminen opiskelijalle	2
Paikallisen elinkeinoelämän mukaan saaminen	2

Opettajien ja henkilökunnan kansainvälisen liikkuvuuden kehittämisessä määrälliset tavoitteet eivät EPS-lausuntojen perusteella ole yhtä keskeisiä kuin opiskelijaliikkuvuudessa. Eniten mainintoja saavat liikkuvuuden parempi integroiminen sekä tukipalveluiden kehittäminen. Ruotsalaisten ja tanskalaisten korkeakoulut näkevät opettaja- ja henkilökuntaliikkuvuuden kehittämisen toisin; niillä määrälliset tavoitteet ovat yleisin yksittäinen kehittämiskohde myös opettaja- ja henkilökuntaliikkuvuudessa.

Liikkuvuustoimintojen kehittämiskohteet / opettajien ja henkilökunnan liikkuvuus	ECHE-hakemuksia
Liikkuvuuden integroiminen (esim. työsuunnitelmaan, ops:iin, strategiaan)	10
Tukipalveluiden kehittäminen	8
Määrälliset tavoitteet, määrän lisääminen	7
Tunnustamisen ja hyväksiluvun kehittäminen	4
Yritysyhteistyön kehittäminen	4
Erilaisten liikkuvuusmuotojen kehittäminen (lyhyet jaksot)	3
Laadun vahvistaminen	1
Englanninkielisen tarjonnan kehittäminen opettaja-/henkilökuntaliikkuvuudelle	1

7.3 Liikkuvuustoimintojen kohderyhmät

Suomalaiset korkeakoulut korostavat tasavertaisia mahdollisuuksia, kun ne määrittelevät EPS-lausunnossaan liikkuvuustoimintojen kohderyhmiä. Kansainvälinen liikkuvuus on tarkoitettu kaikille opiskelijoille ja henkilökunnalle. Tasavertaisten mahdollisuuksien painotus on hyvin linjassa myös Suomen kansallisten koulutuspoliittisten tavoitteiden kanssa. Joissakin EPS-lausunnoissa tuotiin erikseen esille liikkuvuusmahdollisuuksien parantaminen niille ryhmille, joiden koetaan olevan aliedustettuja. Tällaisina

mainitaan mm. perheelliset aikuiset, joiden on vaikea osallistua pitkille jaksoille, jatko-opiskelijat tai henkilökunta.

Kymmenen ammattikorkeakoulua kohdentaa liikkuvuutta erityisesti 1. syklin opiskelijoille. Tyypillisesti näissä vastauksissa painotettiin sitä, että liikkuvuuden suurin volyymi kohdistuu ensimmäisen syklin opiskelijoihin, koska suurin osa opiskelijoista on heitä.

Kaiken kaikkiaan liikkuvuustoimien kohderyhmät ohitetaan EPS-lausunnoissa lyhyesti ja vallitseva asiantila toteamalla. Vastauksista tulee vaikutelma, että korkeakouluilla ei ole erityistä tarvetta miettiä kohderyhmiä uudestaan tai kohdentaa toimintoja eri tavalla kuin nykyään. Näyttää ennemminkin siltä, että liikkuvuuden kohderyhmät ja niiden määrittely ei ole korkeakouluissa iso kysymys.

Liikkuvuustoimintojen kohderyhmät	ECHE- hakemuksia
Kaikki opiskelijat	18
Erytynen painotus niihin, jotka eivät pysty osallistumaan "normaaliin" liikkuvuuteen (esim. lyhyitä jaksoja aikuisopiskelijoille)	10
Erytynen painotus 1. syklin opiskelijoihin	10
Tasavertaisten mahdollisuuksien turvaaminen kaikille	8
Kaikki henkilökunnan jäsenet	8
Erytynen painotus opettajiin ja muuhun henkilökuntaan	2
Erytynen painotus 2. syklin opiskelijoihin	1
Erytynen painotus 3. syklin opiskelijoihin	1

8 Yhteis- ja kaksoistutkintojen kehittäminen

Viimeiseksi Erasmus Policy Statement –osiossa korkeakouluja pyydettiin kuvaamaan myös sitä, kuinka ne osallistuvat yhteis- ja/tai kaksoistutkintojen kehittämiseen.

If applicable, also explain how your institutions participates in the development of double/multiple/joint degrees.

Lähes kaikki ammattikorkeakoulut (24/26) ja yliopistot (12/14) vastasivat tähän kohtaan. Monessa vastauksessa ei kuitenkaan puhuta tiukasti vain yhteisistä tutkinnoista, vaan laajemmin myös ulkomaalaisten partnereitten kanssa yhdessä kehitetyistä opintokokonaisuuksista.

Korkeakoulut kertoivat osallistumisestaan yhteis- ja kaksoistutkintojen kehittämiseen hyvin eri tavoin. Osa kuvaa nykytilaa: mitä yhteisiä ohjelmia korkeakoulussa tällä hetkellä on ja missä kehittämistyössä on parhaillaan mukana. Osa puolestaan listaa suuntaviivoja sille, miten yhteis- ja kaksoistutkintoja halutaan korkeakoulussa jatkossa kehittää.

Yhteensä 11 korkeakoulua (7 ammattikorkeakoulua, 4 yliopistoa) kuvaa vastauksessaan korkeakoulun nykytilaa yhteis- ja kaksoistutkintojen suhteen ja kertoo, mitä tutkintoja tai hankkeita korkeakoulussa on meneillään tällä hetkellä.

Taulukkoon alla on koottu ne EPS-lausunnot, joissa kuvataan suuntaviivoja tai periaatteita, joiden pohjalta yhteis- ja /tai kaksoistutkintoja tai yhteisiä opintokokonaisuuksia pyritään kehittämään. Yleisin periaate on, että yhteisiä opintokokonaisuuksia tai tutkintoja halutaan kehittää lisää.

Suuntaviivat yhteis-/kaksoistutkintojen kehittämiseksi	AMK	YO	Yhteensä
Halutaan kehittää / lisätä yhteisiä tutkintoja ja yhteistä opintotarjontaa ¹	10	2	12
Konkreettinen suunnitelma yhteisen tutkinnon tai moduulin kehittämisestä ²	2	2	4
Kehittämisessä huomio opetussuunnitelmaan ³	2	2	4
Tavoitteena kehittää kaikille aloille yhteis-/kaksoistutkinto-ohjelma	3	-	3
Kehittämisessä huomio ohjelman laatuun	1	2	3
Kehitetään ohjelmia Master's-tasolle	1	2	3
Kehitetään ohjelmia tohtoritasolle	-	3	3
Kehitetään jo olemassa olevia yhteisohjelmia, ei uutta tarjontaa.	2	-	2
Kehitetään Bachelor-tasolle	1	-	1
Tavoitteena tarjota 10 % koulutuksesta kansainvälisenä yhteistyönä	1	-	1
N	26	14	40

Yhteisen ohjelman kehittämisen asettaa vaatimuksia partneriyhteistyölle. EPS-lausunnoissa pohditaan myös sitä, keiden kanssa korkeakoululla on halukkuutta kehittää yhteis- ja kaksoistutkintoja tai yhteisiä opintokokonaisuuksia.

Keiden kanssa yhteisiä opintokokonaisuuksia halutaan kehittää	AMK	YO	Yhteensä
Halutaan kehittää sekä EU- että EU:n ulkopuolisten partnereiden kanssa	4	1	5
Kehitetään vain pitkäaikaisten, strategisten partnerien kanssa	2	2	4
Kehitetään vain tasokkaiden korkeakoulujen kanssa	-	2	2
Kehitetään ensisijassa EU-partnereiden kanssa	1	1	2
Kiinnostusta Venäjän kanssa	1	1	2
Kiinnostusta yhteistyöhön Kiinan kanssa	-	1	1
N	26	14	40

Osa korkeakouluista tuo EPS-lausunnossaan esille tapoja kehittää hallintoa korkeakoulussa niin, että se tukee yhteis- ja kaksoistutkintojen tai yhteisten opintokokonaisuuksien kehittämistä.

¹ Maininnat joissa yleisellä tasolla esitetään kiinnostus ohjelmien kehittämiseen ja/tai lisäämiseen korkeakoulussa, mutta ei esitetä konkreettisia tavoitteita

² Esim. nimetään tietty koulutusohjelma, joka kehitetään yhteisesti

³ Esim. siihen, että ohjelma tuo aitoa lisäarvoa muuhun opetustarjontaan tai sopii korkeakoulun muuhun opetustarjontaan

Hallinnon kehittäminen yhteisten opintokokonaisuuksien tueksi	AMK	YO	Yhteensä
Luotu/luodaan ohjeet yhteis-/kaksoistutkintojen kehittämiseksi	3	2	5
Korkeakoulussa nimetty taho/foorumi joka tukee ohjelmien kehittämisessä	-	4	4
Arvioidaan ohjelmat	2	-	2
Kerätään parhaat käytännöt	-	1	1
Haetaan rahoitusta yhteistutkintohankkeelle	1	-	1
N	26	14	40

Osa korkeakouluista kuvaa vastauksissaan myös sitä, mitä ne tavoittelevat yhteis- ja kaksoistutkinnoilla tai yhteisillä opintokokonaisuuksilla. Ainakaan EPS-lausuntojen perusteella yhteisten opintokokonaisuuksien kehittäminen ei ensisijaisesti ole keino koulutuksen laadun lisäämiseksi, vaan ennemminkin keino syventää partneriyhteistyötä ja lisätä opiskelijoiden kansainvälistä liikkuvuutta.

Päämäärät yhteisten opintokokonaisuuksien kehittämiseksi	AMK	YO	Yhteensä
Syventää partneriyhteistyötä	2	3	5
Lisää opiskelijoiden liikkuvuutta	4	-	4
Kehittää opiskelijoiden taitoja	1	1	2
Keino kansainvälistää koulutustarjontaa	1	-	1
Tarjoaa myös henkilökunnalle mahdollisuuden kansainvälistyä	1	-	1
Lisää koulutusohjelman laatua	1	-	1
Lisää korkeakoulun houkuttelevuutta	-	1	1
N	26	14	40

9 Osallistuminen kansainvälisiin yhteistyöhankkeisiin

ECHE-hakemuksessa korkeakouluja pyydettiin kuvaamaan myös korkeakoulun politiikka kansainvälisiin yhteistyöhankkeisiin.

If applicable, please describe your institution's strategy for the organization and implementation of international (EU and non EU) cooperation projects in teaching and training in relation to projects implemented under the Programme.

Yhtä ammattikorkeakoulua lukuun ottamatta kaikki vastasivat tähän kohtaan. Vastaukset olivat monenkirjavia: osa korkeakouluista kuvasi hankkeitten yleisiä päämääriä, osa toi esille kriteereitä hankkeisiin lähdölle, osa listasi kiinnostavia hanketyyppejä.

Moni korkeakoulu kuvasi vastauksessaan kriteereitä hankkeille. Eniten mainintoja saivat hankkeet, joissa on selvä linkki opetuksen kehittämiseen sekä hankkeet jotka tukevat korkeakoulun omia painopistealueita.

Kriteereitä sille millaisia hankkeita suositaan	AMK	YO	Yhteensä
Projekteja joissa kehitetään opetusta ja/tai opetussuunnitelmia	11	7	18
Projekteja jotka tukevat korkeakoulun strategisia painopisteitä	12	5	17
Projekteja joissa yhteistyötä työelämän ja/tai korkeakoulun ulkopuolisten kumppanien kanssa	10	3	13
Toteutetaan strategisten / pitkäaikaisten / tietyt kriteerit täyttävien kumppaneiden kanssa	4	4	8
Projekteja joissa kehitetään tutkimusta / TKI-toimintaa	3	2	5

Osa korkeakouluista listaa vastauksissaan heitä erityisesti kiinnostavia hanketyyppejä. Useammin korkeakoulut mainitsivat sen, että ovat kiinnostuneita myös muista kuin EU-rahoitteisista hankkeista.

Kiinnostavat hanketyypit	AMK	YO	Yhteensä
Myös muut kuin EU –projektit (non-EU)	4	7	11
Capacity building / projektit kolmansien maiden korkeakoulujen kanssa ⁴	4	5	9
Strategic Partnerships	3	3	6
Knowledge Alliances	3	3	6
Intensiivikurssit	3	2	5

Vastauksissa kuvattiin myös toimintatapoja hankkeiden läpiviennille tai hallinnon kehittämistoimia, joiden avulla tuetaan hankkeita. Suurin osa korkeakouluista kertoi tarjoavansa keskitetysti tukea kansainväliselle hankeyhteistyölle.

Hankkeita tukevat toimintatavat korkeakouluissa	AMK	YO	Yhteensä
Korkeakoulu tarjoaa keskitetysti tukea yhteistyöprojekteille	10	12	22
Projektit halutaan pitää lähellä koulutusohjelmia / opettajat ja opiskelijat osallisina projekteissa	10	5	15
Korkeakoulu tarjoaa käsikirjan / yhteisen ohjeistuksen yhteistyöprojektien toteuttajille	4	1	5
Projektit /projektien tulokset arvioidaan	4	-	4

Korkeakoulut tuovat esille toiminnan yleisiä päämääriä myös kansainvälisen hankeyhteistyön osalta. Näitä mainintoja oli tosin melko vähän ja suurin osa vastauksista painottui hankkeiden kriteereihin tai hallinnon kehittämiseen. Yleisintä oli nähdä hankeyhteistyö välineenä kumppanuuksien kehittämiseksi.

Päämäärät hankeyhteistyölle	AMK	YO	Yhteensä
Ylläpitävät/kehittävät kumppanuuksia	5	1	6
Tukee kansainvälistä liikkuvuutta	4	1	5
Tukee alueen kansainvälistymistä ja kehittämistä	5	-	5
Tukee korkeakoulun kansainvälistymistä	4	-	4

⁴ Tässä yhdistetty vastaukset, joissa viitataan Capacity building –hankkeisiin ja lausunnot joissa kuvataan yleisemmin halukkuutta yhteishankkeisiin kolmansien maiden korkeakoulujen kanssa.

10 Yhteenvetoa

Erasmus Charter –hakemuksissa ohjelmakaudelle 2014-2020 korkeakoulut raportoivat tilastoja kansainvälisestä toiminnastaan sekä kuvaavat omin sanoin, kuinka ohjelman toiminnot on organisoitu ja millaisia painopisteitä heillä on kansainvälistymisessä. Kaikki Erasmus+ -ohjelmaan osallistuvat korkeakoulut joutuivat täyttämään saman hakemuksen, joten sen avulla saa vertailukelpoista tietoa kansainvälistymisestä Suomen eri korkeakouluissa ja eri maissa. Toisaalta hakemuksissa on rajallisesti vastustilaa, joten kuvaukset jäävät pintapuolisiksi. Hakemukset on myös kirjoitettu rahoittajalle tavoitteena osallistua ohjelman rahoitukseen, mikä osaltaan ohjaa vastauksia.

Pohjoismaisten Erasmus+ -toimistojen toteuttamassa ECHE-hakemusten vertailussa tarkasteltiin hakemuksen tilasto-osaa sekä sitä, miten korkeakoulut raportoivat kielivalmennukseen annettavasta tuesta, kansainvälisten kumppanuuksien periaatteista sekä liikkuvuustoimien päämääristä.

ECHE-hakemusten vertailun perusteella voi sanoa, että korkeakoulut linjaavat kansainvälistä toimintaa jossain määrin eri tavoin eri Pohjoismaissa. Suomalaiset korkeakoulut erottuvat muiden Pohjoismaiden korkeakouluista esimerkiksi painottamalla kieliopintoja sekä kielen oppimiseen liittyvää henkilökohtaista tukea ulkomaille lähteville opiskelijoille selvästi useammin. ECHE-tilastojen perusteella suomalaisten korkeakoulujen henkilökunta osallistuu huomattavasti aktiivisemmin ohjelman liikkuvuustoimiin kuin henkilökunta muissa Pohjoismaissa. Suomalaisilla korkeakouluilla on keskimäärin enemmän Erasmus-sopimuksia ja niiden kansainvälinen opiskelijaliikkuvuus painottuu muita voimakkaammin ohjelmaan osallistuviin maihin. Lisäksi suomalaiset korkeakoulut tarjoavat tilastojen perusteella muita Pohjoismaita useammin kansainvälisiä yhteis- tai kaksoistutkintoja.

Yhtä aikaa pohjoismaisen hankkeen kanssa CIMO kävi läpi suomalaisten korkeakoulujen ECHE-hakemusten Erasmus Policy Statement (EPS) –lausunnot, joissa korkeakoulut linjaavat strategiaansa ja painopisteitään kansainvälisessä toiminnassa. Korkeakoulut olivat pääsääntöisesti ottaneet tehtäväksiannon huolellisesti ja vastaukset olivat annettujen tilarajoitteiden puitteissa kohtalaisen kattavia.

Suomalaiset korkeakoulut painottivat EPS-lausunnoissaan vastauksia komission erikseen esittämiin kysymyksiin (kuinka partnerit valitaan, mitkä ovat liikkuvuustoimintojen tärkeimmät tavoitteet ja kohderyhmät sekä mikä on politiikka yhteistutkintojen kehittämiseen). Selvästi vähemmän lausunnot sisältävät yleistä kuvausta korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiasta, vaikka tätäkin hakemuksessa pyydettiin. EPS-lausuntoja ei ole mielekästä analysoida kattavina kuvauksina korkeakoulujen kansainvälistymisstrategioista. Sen sijaan lausunnoista haettiin vastauksia siihen, kuinka korkeakoulut linjaavat kansainvälisten yhteistyökumppanien valintaa, liikkuvuustoimien tavoitteita, yhteis- ja kaksoistutkintojen kehittämistä sekä kansainväliseen hankeyhteistyöhön osallistumista.

Opiskelijoiden kansainvälisen liikkuvuuden kehittämisessä EPS-lausunnoissa painottuvat määrälliset tavoitteet. Korkeakoulut haluavat lisätä liikkuvuuden määrää tai saavuttaa tietyn numeromuotoon asetetun tavoitteen, esimerkiksi 20 prosenttia opiskelijoista suorittaa osan opinnoistaan ulkomailla. Määrän korostuminen ei ole yllättävää, sillä määrälliset tavoitteet painottuvat myös kansallisessa ja EU-tason ohjauksessa. On kuitenkin hyvä muistaa, että pelkkä määrään keskittyminen kansainvälisessä toiminnassa voi haudata alleen monia tärkeitä liikkuvuuden laatuun liittyviä kehittämiskohteita.

Määrällisten tavoitteiden lisäksi korkeakoulut tuovat EPS-lausunnoissaan esille myös muita tärkeitä tavoitteita liikkuvuustoiminnoille. Useita mainintoja saivat ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksiluvun kehittäminen, ulkomaanjakson parempi integrointi opetukseen sekä liikkuvuuden laadun vahvistaminen. Laadun vahvistamisen yhteydessä korkeakoulut eivät tarkentaneet, miten ne sen tekisivät.

Opettajien ja muun henkilökunnan kansainvälisen liikkuvuuden kehittämisessä korkeakoulut eivät sen sijaan korosta määrällisiä tavoitteita yhtenä paljon kuin opiskelijaliikkuvuudessa. Tärkeimmäksi opettaja- ja henkilökuntaliikkuvuuden kehittämiskohteeksi nimetään liikkuvuuden selkeämpi integrointi osaksi muuta toimintaa. Vastaukset kertonevat siitä, että tällä hetkellä henkilökuntaliikkuvuuden koetaan tapahtuvan irrallaan opetuksesta ja muusta toiminnasta.

EPS-lausuntojen perusteella opiskelijoiden ja henkilökunnan kansainvälinen liikkuvuus nähdään korkeakouluissa erilaisina ilmiöinä, joilla on erilaiset päämäärät. Opiskelijoiden liikkuvuudessa tärkeimpänä päämääränä pidetään opiskelijan kehittymistä, joko ammatillista tai henkilökohtaista. Opiskelijaliikkuvuutta tehdään siis opiskelijaa itseään varten. Sen sijaan henkilökunnan liikkuvuuden halutaan tukevan muuta korkeakoulun toimintaa kuten partneriyhteistyötä tai hankeyhteistyötä.

Kansainvälisen liikkuvuuden kohderyhmiä nimitessään suomalaiset korkeakoulut painottavat tasapuolisuutta ja yhdenvertaisuuden periaatteita. Ensisijaisena kohderyhmänä pidetään pääsääntöisesti kaikkia opiskelijoita ja henkilökunnan jäseniä. Voimakkaita priorisointeja ei tässä haluta tehdä. Osa korkeakouluista kertoo erikseen painottavansa aliedustettuina olevia ryhmiä, jotta näillä olisi yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua ohjelmaan. Tällaisina pidetään esimerkiksi perheellisiä aikuisopiskelijoita.

Suomalaiset korkeakoulut ovat ECHE-hakemusten mukaan hyvin kiinnostuneita kehittämään kansainvälisiä yhteis- ja kaksoistutkintoja, mutta haluavat samalla olla tarkkoja siitä, että yhteistyötä tehdään vain hyvien ja tuttujen kumppaneiden kanssa. Useampi korkeakoulu raportoi hakemuksessaan kehittävänsä tai jo tarjoavansa hallinnollista tukea yhteis- ja kaksoistutkintojen kehittämiseksi. Tällaista ovat esimerkiksi yhteinen ohjeistus ohjelmien kehittämiseksi tai nimetty taho, josta saa tukea.

Lisäksi korkeakoulut ovat ECHE-hakemusten perusteella kiinnostuneita myös osallistumaan kansainvälisiin yhteistyöhankkeisiin, varsinkin jos niissä kehitetään opetusta tai opetussuunnitelmia, yhteistyötä työelämän tai muiden korkeakoulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa ja jos hankkeet tukevat korkeakoulun strategisia painopisteitä. Kiinnostus näyttää hakemusten perusteella kohdistuvan melko tasaisesti kaikkiin uuden Erasmus+ -ohjelman hanketyyppeihin, minkä lisäksi myös intensiivikurssit nostetaan esille kiinnostavana toimintamuotona.

Kaiken kaikkiaan ECHE-hakemusten pohjalta on melko vaikea profiloida korkeakouluja. Korkeakoulut eivät pääsääntöisesti kohdenna kiinnostustaan kansainvälisessä toiminnassa tiukasti vain tietyille maantieteelliselle alueelle, tietyille kohderyhmälle tai tiettyyn toimintamuotoon. Ennemmin hakemuksista välittyy kuva suomalaisista korkeakouluista, jotka ovat kiinnostuneita monenlaisesta kansainvälisestä toiminnasta ja haluavat tarjota sitä laajasti opiskelijoilleen ja henkilökunnalleen.